

Datum 2023-02-27

Meddelande 1/2023

Från Unilabs Laboratoriemedicin, Sörmland – gäller fr.o.m. 2023-03-15 (om inget annat datum anges i texten)

Klinisk kemi

Byte av metod ANCA-screen

Fr. o. m. 15/3 kommer Unilabs att byta metod ANCA-screen från ELISA till fluorescens kvantitativ immunoassay (FEIA), den nuvarande metoden kommer att läggas ned p g a att reagenstillverkningen upphör.

Analyserna S-anti-MPO, S-anti-PR3 och S-anti-GBM kan framöver beställas som **ett paket** eller som **singelanalys**.

Vid misstanke om vaskulit skall alltid paketet (S-a-MPO/PR3/GBM) beställas, singelanalys ska endast användas hos patienter med redan känd vaskulit. Vid beställningar utan historik eller frågeställningen kommer laboratoriet att ändra beställningar till paket.

Svaret kommer att bli **kvantitativt**, cut-off för **S-a-GBM fastställs som <7 IU/mL**.

Referensgränserna för analyserna a-MPO och a-PR3 är oförändrade.

Provtagningsrutiner är oförändrade.

OBS! Vid akut frågeställning måste laboratoriet kontaktas och provet ska då skickas till laboratoriet endast efter överenskommelse. Överenskommelsen handlar om att frågeställningen verkligen är akut (med svar samma dag) och att kapacitet finns att utföra analysen. Ett bemannat telefonnummer måste anges.

Gergely Talaber, specialistläkare klinisk kemi, gergely.talaber@unilabs.com

Mohammad Abedi, medicinskt ansvarig klinisk immunologi och transfusionsmedicin, mohammad.ebedi@unilabs.com

U-Missbruksläkemedel, beställning

Vi vill förtydliga beställningsrutiner gällande analyser som ingår i U-Missbruksläkemedel och som även kan beställas separat.

Analyser som listas nedan ska inte beställas separat när U-Missbruksläkemedel beställs samtidigt. Om man beställer dubbelt erhålls normalt två svar och två debiteringar.

Analyser som detta gäller är:

- U-Efedrin
- U-Fentanyl
- U-Metylfenidat
- U-Pregabalin
- U-Zoplikon
- U-Zolpidem
- U-Mefedron
- U-Khat

Maria-José Ferrandis, överläkare, maria-jose.ferrandis@unilabs.com

IgE antikroppar mot sesamfrö (S- Ses i 1-ak)

Fr.o.m. den 15/3 kommer Unilabs att analysera IgE antikroppar mot sesamfrö. Sesamallergiska patienter har en hög risk att uppleva svåra allergiska reaktioner. Sesamallergi är ofta svår och livslång. Sesam används i mat som frö, olja, pasta och mjöl. Allt utom fröet kan vara svårt att visuellt identifiera i mat, vilket ökar risken för oavsiktligt intag.

Mohammad R. Abedi, medicinskt ansvarig läkare, klinisk immunologi och transfusionsmedicin, mohammad.abedi@unilabs.com

Maria-José Ferrandis, specialistläkare klinisk kemi, maria-jose.ferrandis@unilabs.com

Ny analys S- Erytropoietin

Fr.o.m. 2023-03-15 kommer analysen S- Erytropoietin, med analyskod SEPO, att finnas tillgänglig för beställning.

Indikation: Används för differentialdiagnostik mellan primär och sekundär polycytemi. Utredning av oklara anemifall.

Provtagning: Serumrör med gel och koagulationsaktivator, gul propp.

Agnes de Verdier, ansvarig kemist, agnes.de.verdier@unilabs.com

Kristina Sejersen, specialistläkare klinisk kemi, kristina.sejersen@unilabs.com

Ny analys P-Lipas

Från och med 2023-03-15 införs analysen P-Lipas.

P-Lipas är framför allt indicerad inom utredning av sjukdom i exokrina pankreas såsom vid akut pankreatit och vid annan diagnostik av buksjukdom. Den stiger också vid ocklusion av pankreasgången eller vid sfinkter Oddi (till exempel vid gallsten eller tumörsjukdom). Ökningen vid akut pankreatit kan vara mer uttalad än för pankreasamylas. Största delen av lipaset i blodet består av pankreaslipas men även lipaser från andra delar av GI-kanalen såsom linguala, gastriska och leverlipas förekommer. Lipas spjälkar esterbindningar i triglycerider och andra fetter. Pankreaslipas passerar det glomerulära filtret men reabsorberas i tubuli varför eventuell begränsning i njurfunktionen behöver vägas in. Provet bör tas så tidigt som möjligt i sjukdomsförloppet.

Referensintervall: 0,20 – 0,88 μ kat/L.

Provtagningsrör: Li-Heparinrör med gel (ljusgrön propp)

För ytterligare information om analysen:

Joel Svensson, specialistläkare, klinisk kemi, joel.svensson@unilabs.com

Hans Broberg, ansvarig kemist, hans.broberg@unilabs.com

S-Calciumjon (pH 7,4)

pH-korrigerat calciumjon (S-calciumjon(pH 7,4)) kommer ej längre att beräknas och lämnas ut som svar i samband med beställning av S-calciumjon. Detta påverkar inte analysen av S-calciumjon som fortfarande beställs som vanligt.

Bahare Makvandi, ST-läkare, bahare.makvandi@unilabs.com

Nytt barnreferensintervall för Protein C (enz)

Från och med 2023-03-15 ändras barnreferensintervallet för Protein C (enz) till ett bättre undersökt referensintervall. För mer information se www.anvisningar.se

Eli Zahou, överläkare, klinisk kemi, eli.zahou@unilabs.com

Barnreferensintervall införs för Protein S

Från och med 2023-03-15 införs barnreferensintervall för Protein S. För mer information se www.anvisningar.se

Eli Zahou, överläkare, klinisk kemi, eli.zahou@unilabs.com

Ändring av beställnings-, provtagnings- och svarsrutinerna för P-Lupusantikoagulans från och med 2023-03-15

Behandling med K-vitaminantagonist (ex. Waran) och med de nya orala antikoagulantia (DOAK) så som Pradaxa, Xarelto och Eliquis samt behandling med LMWH kan orsaka falskt positiva resultat för Lupusantikoagulans.

För Waran- och DOAK behandlade patienter finns nu analyserna P-Lupus (Waran patient) respektive P-Lupus (DOAK patient) att beställa. Syftet är att undvika falskt positiva resultat. Proverna kommer att skickas för analys till ett externt laboratorium. För beställning av analyserna använd Remiss Allmän.

För att undvika falskt positiva lupusantikoagulanssvar för patienter som behandlas med LMWH är det viktigt att provet tas strax innan nästa injektion.

Provtagningsvolymen för P-Lupusantikoagulans ökas till två rör. Vid sambeställning av Protein C (enz) och S, fritt tas dessa i ett separat rör.

Vid förekomst av fosfolipidantikroppar kommer provet att besvaras som "positivt" och vid dess frånvaro som "negativt". Ett positivt resultat måste alltid kontrolleras med ett nytt prov efter 12 veckor.

Agnes de Verdier, ansvarig kemist, klinisk kemi

Eli Zahou, överläkare, klinisk kemi, eli.zahou@unilabs.com

Stockholm3®

Det har skett en mindre förändring i svaren ut för Stockholm3-analysen. Stockholm3 har fyra svarskategorier:

1. Låg risk, män med Stockholm3 Risk Score 0-3%
2. Normal risk, patienter med Stockholm3 Risk Score 4-10%
3. Förhöjd risk med volymscut-off, patienter med Stockholm3 Risk Score 11-29%
4. Förhöjd risk utan volymscut-off, patienter med Stockholm3 Risk Score $\geq$ 30%

I den uppdaterade versionen har det lagts till en svarskategori:

5. Förhöjd risk utan volymscut-off, patienter med Stockholm3 Risk Score 11-29%

För dig som användare räknar vi med att ca hälften av patienterna som tidigare fått Risk Score 11-29% med en volymscut-off nu kommer att få samma risk score men utan volymscut-off.

Förutom ovanstående förändring som påverkar svaret ut kommer vi också att förtydliga att Stockholm3 kan användas av män mellan 45-74 år samt var det finns mer information om Stockholm3 algoritmen. Stockholm3-svaret kommer även att innehålla "Beräknad Ålder", patientens ålder vid provtagningstillfället. För män vars ålder vid provtagningstillfället ligger utanför åldersintervallet 45-74 år så kommer svaret att märkas med en "åldersvarning" (patientålder utanför validerat område för den CE-märkta produkten).

Barbara Usener, Medicinsk Chef, Barbara.Usener@unilabs.com

Klinisk mikrobiologi

Påminnelse om att använda rätt provtagningsmaterial till STI-prov

Vi påminner om att använda rekommenderat provtagningsmaterial till respektive provtyp avseende *Chlamydia trachomatis*, *Neisseria gonorrhoeae* och *Mycoplasma genitalium* DNA/RNA. Var god se anvisningar på anvisningar.se

Observera att provtypen Cervix skall provtas med "Aptima provtagningsset pinnprov – unisex" (vitt rör med blå provtagningspinne). Det är framförallt vid provtagning av cervixprov som fel provtagningsset används.

Michael Toepfer, spec.läkare, michael.toepfer@unilabs.com

Ombedjan att beställa "Parasit DNA cystor" framför "Cystor / maskägg, mikroskopi"

Vid primärutredning av diarreér, både inhemska och efter utlandsresor, där även parasiter och maskar kan misstänkas, bör den initiala analysen vara DNA (dvs. PCR teknik), inte mikroskopi. "Parasit DNA cystor" detekterar de vanligaste patogena tarmparasiter: *Giardia intestinalis*, *Cryptosporidium spp.* och *Entamoeba histolytica*, alla dessa tre smittskyddsanmälningspliktiga. Det är mycket vanligare att hitta Giardia och cryptosporidier än maskar bland dessa grupper. Parasit DNA är dessutom en mycket snabbare metod och utförs varje vardag med en svarstid på 1-2 dagar. Man tar provet med "Provtagningsset, universellt eSwab (rosa kork)".

Mikroskopi kan komma i fråga som ett komplement till PCR för patienter som har särskild misstanke om tarmmask sjukdom efter att ha vistats utomlands i endemiska områden eller för immunosupprimerade patienter i allmänhet. Utöver det som PCR analysen fångar upp, kan mikroskopi även fånga upp flera andra typer av parasiter, cystor, maskar och maskägg. Det är dock relativt sällan att något patogent upptäcks i dessa prov jämfört med DNA analysen. Dessutom har mikroskopi mycket längre svarstider då det tar relativt lång tid att undersöka ett enskilt prov och för att arbetets art ställer mycket specifik avläsarkompetens. Det är därför lätt att överbelasta personalresursen med konsekvens långa och förlängda svarstider för alla beställare. Därför önskar vi att beställning av mikroskopi används mycket eftertänksamt. Notera att mikroskopi använder annat provtagningsmaterial än DNA undersökning (mikroskopi från formalinfixerat material, SAF). Därför kan man inte byta beställning till DNA från mikroskopi på labbet heller.

Michael Toepfer, Spec.läkare, michael.toepfer@unilabs.com

ADNas (streptokock-antikroppar) läggs ner som Unilabs-utförd analys

Bestämning av streptokock-antikroppar (ADNas) används ibland för att uppskatta exponering för betahaemolytiska streptokocker grupp A (*S. pyogenes*) om man inte har kunnat odla fram bakterien, t.ex. sent i sjukdomsförloppet och vid utredning av reumatisk feber och akut glomerulonefrit.

Unilabs slutar med egen-utförd analys. Vid fortsatt behov skickas inkommit serum till annat labb i Sverige som utför analysen.

Michael Toepfer, Spec.läkare, michael.toepfer@unilabs.com

Ny analys: Sterilkontroll Endoskop

Fr.o.m. 2023-03-15 kommer det Kliniskt mikrobiologiska laboratoriet-Unilabs att införa en ny analys för sterilkontroll av endoskop från olika avdelningar.

Endoskop kontamineras av blod, faeces, sekret i samband med undersökningar och behandlingar. Kontaminerade endoskop har gett upphov till utbrott av vårdrelaterade infektioner världen över. Infektioner via endoskop kan i princip förhindras om korrekt utförd rengörings- och desinfektionsprocess samt korrekt hantering beaktas.

Endoskoperna ska genomgå en noggrann manuell mekanisk rengöring före desinfektion i diskdesinfektorer. Enbart manuell rengöring av endoskop rekommenderas inte.

Sköljvatten från endoskop efter desinfektion skickas till labbet för bestämning av bakteriemängd och typning.

Kritiska endoskop som har direkt kontakt med blodbanan eller sterila lokaler ska inte innehålla bakterier. Icke kritiska endoskop ska inte innehålla sjukdomsframkallande bakterier.

Faiz Fendukly, överläkare klinisk mikrobiologi, Faiz.fendukly@unilabs.com

Meddelande till systemansvarig för journalsystem

Följande ändringar kommer att gå i drift **2023-03-15**

Till mottagningar/avdelningar som använder NCS cross

Nya analyser/undersökningar/profiler

Kemi

- PLIPAS, P-Lipas
- SF449P, S-Ses i 1-ak
- PHATOP, S-Phadiatop
- SEPO, S-Erytropoietin
- PKTURAT, Pkt-Urat
- OFQMULTS, Sa-Multidrogsscreen,Q
- OFQMULTV, Sa-Multidrogveri, Q

Mikro

- SKOPOD, Endoskopodling

Ändrade analyser/undersökningar/profiler

Kemi

- PAFXA
  - Gammalt analysnamn: P-AntiFXa, LMHW
  - Nytt analysnamn: P-AntiFXa, LMWH
- PRTANCA
  - Gammalt profilnamn: ANCA-screen
  - Nytt profilnamn: S-ANCA (PR3,MPO,GBM)

Mikro

-

Borttagna analyser/undersökningar/profiler

Kemi

- SC74A, S-Gelatin-ak
- SCAJONPH, S-Calciumjon (pH7.4)
- XPLIPAS, P-Lipas
- SANCPR3A, S-ANCA(PR3) screen
- SANCMPOA, S-ANCA(MPO) screen
- SGBMAKA, S-GBM screen
- XQUANTI, Quantiferon
- XSEPO, S-Erytropoetin

- PRTAANCA, ANCA-screen
- PRSTHLM3A, Provtagning STHLM3A

Mikro

-

Till mottagningar som använder CGM J4 och Labportalen

Nya analyser/undersökningar/profiler

Kemi

- PLIPAS, P-Lipas
- SF449P, S-Ses i 1-ak
- PHATOP, S-Phadiatop
- SEPO, S-Erytropoietin
- OFQMULTS, Sa-Multidrogsscreen,Q
- OFQMULTV, Sa-Multidrogveri, Q

Mikro

-

Ändrade analyser/undersökningar/profiler

Kemi

- PAFXA
  - Gammalt analysnamn: P-AntiFXa, LMHW
  - Nytt analysnamn: P-AntiFXa, LMWH

- PRTANCA
  - Gammalt profilnamn: ANCA-screen
  - Nytt profilnamn: S-ANCA (PR3,MPO,GBM)

Borttagna analyser/undersökningar/profiler

Kemi

- SC74A, S-Gelatin-ak
- SCAJONPH, S-Calciumjon (pH7.4)
- XPLIPAS, P-Lipas
- SANCPR3A, S-ANCA(PR3) screen
- SANCMPOA, S-ANCA(MPO) screen
- SGBMAKA, S-GBM screen
- XQUANTI, Quantiferon
- XSEPO, S-Erytropoetin
- OFGMULTS, Sa-Multidrogsscreen,G

- PRTAANCA, ANCA-screen
- PRSTHLM3A, Provtagning STHLM3A

Mikro

-

Planeringskalender för nästkommande tidpunkter när ändringar sker i analyskatalogen för år **2023** är följande:

- Onsdag 24 maj

Vi återkommer senare med höstens tidpunkter.

Frågor angående analyskataloger ställs till: servicedesk.labit@unilabs.com

Central systemförvaltningsorganisation Unilabs